

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВИШИ ПРИВРЕДНИ СУД
Број: 57 0 Пс 140493 24 Пж
Бањалука, 20.03.2024. године

Виши привредни суд у вијећу састављеном од судија овог суда и то: Драго Туркеш, као предсједник вијећа, мр Бранка Скоко и Љубица Комљеновић, као чланови вијећа, у правној ствари тужиоца Напредна Српска-НС, Улица Николе Бокана број 15А, кога заступа пуномоћник Мишо Голуб, адвокат из Бањалуке, против тужених Републике Српске, Трг Републике Српске број 1, коју заступа Правобранилаштво Републике Српске и Народни демократски покрет, Улица краља Петра I Карађорђевића број 111, кога заступа пуномоћник Бојан Микановић, адвокат у ЗАК "Кременовић&Микановић" из Бањалуке, ради исплате дуга, в.с. 92.000,00 КМ, одлучујући о жалби тужиоца против пресуде Окружног привредног суда у Бањалуци број: 57 0 Пс 140493 23 Пс од 25.01.2024. године, на сједници вијећа одржаној дана 20.03.2024. године донио је

ПРЕСУДУ

Жалба тужиоца се одбија, потврђује се пресуда Окружног привредног суда у Бањалуци број: 57 0 Пс 140493 23 Пс од 25.01.2024. године.

Захтјев тужиоца за накнаду трошкова састава жалбе, одбија се као неоснован.

Образложење

Првостепеном пресудом одбијен је тужбени захтјев тужиоца којим тражи да се обавезу првотужена и друготужени да му на име дуга солидарно исплате износ од 128.282,88 КМ са законским затезним каматама, као и захтјев да му надокнаде трошкове парничног поступка са законском затезном каматом почев од дана пресуђења до дана исплате.

Обавезан је тужилац да надокнади туженој Републици Српској трошкове парничног поступка у износу од 4.812,05 КМ у року од 30 дана од дана пријема ове одлуке под пријетњом принудног извршења.

Обавезан је тужилац да надокнади туженом Народни демократски покрет трошкове парничног поступка у износ од 4.516,20 КМ са законском затезном каматом почевши од пресуђења до коначне исплате, у року од 30 дана од дана пријема ове одлуке под пријетњом принудног извршења, док је захтјев овог туженог за накнаду трошкова поступка у износу преко досуђеног одбијен као неоснован.

Благовремено изјављеном жалбом првостепену пресуду побија тужилац из свих жалбених разлога из одредбе члана 208. Закона о парничном поступку

(„Службени гласник РС“ број: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13, даље: ЗПП), с приједлогом да се жалба уважи, побијана одлука преиначи и усвоји тужбени захтјев тужиоца уз обавезу тужених да тужиоцу надокнаде трошкове првостепеног и другостепеног поступка или да се побијана одлука укине и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак.

Тужени нису доставили одговор на жалбу.

Жалба није основана.

Предмет спора у овој правној ствари је захтјев тужиоца којим тражи да се тужени солидарно обавезу да му на име дуга исплате износ од 128.282,88 КМ, са законском затезном каматом и трошковима поступка.

Наконведеног доказног поступка првостепени суд је утврдио: да је тужилац закључио споразум о сарадњи Напредне српске-НС, Српске напредне странке (СНС) и партије Слобода од 13.04.2018. године, а као потписници за тужиоца је наведен А. Ч., за Српску напредну странку Х. Ј. М. и за Партију Слобода Б. Б.; да је овим споразумом договорена будућа политичка сарадња и јединствен наступ у будућим политичким наступима на свим нивоима, те је у самом споразуму наведено да ће на општим изборима 2018. године наступити заједно, у оквиру заједничких листа, према и са другим политичким субјектима; да је након овог споразума, тужилац закључио са истим политичким организацијама и споразум о заједничком учешћу на изборима 2018. године од 01.06.2018. године, којим су дефинисали заједнички наступ на општим изборима 2018. године у оквиру коалиције "Савез за промјене"; да је овим споразумом дефинисано да ће Народни демократски покрет (НДП) са ове три политичке организације као партнерима, регистровати учешће као коалиција са јединственом листом кандидата и то тако да је чланом 5. Споразума дефинисано за које изборне јединице кандидате даје НДП, а за које партнери, тако да је начелно у свим изборним јединицама договорено правило да НДП даје двије, а партнери 1/3 кандидата; да су споразум од 01.06.2018. године потписали су Д. Ч. за Народни демократски покрет (НДП), Х. Ј. М. за Српску напредну странку (СНС), Г. Ђ. за Напредну Српску (НС) и Б. Б. за Партију Слобода; да је овјерена пријава коалиције за опште изборе 2018. године са упутством да пријаву подноси коалиција "НДП Д. Ч.-НС-СНС-Слобода" за ентитетски ниво и да су чланови три политичке организације и то Народни демократски покрет (НДП), СНС (Странка напредне Српске) и НС Напредна Српска; да је Одлуком Централне изборне комисије од 16.08.2018. године, овјерене кандидатске листе и кандидати политичког субјекта "НДП Д. Ч.-НС-СНС-Слобода" за додјелу компензацијских мандата за опште изборе 2018. године, гдје је на четвртм мјесту за Народну скупштину РС наведен Б. Б.; да је тужилац на основу претходно закључених споразума о сарадњи са Партија Слобода, те на основу закљученог споразума о заједничком учешћу на изборима 2018. године као свог кандидата предложио Б. Б. на кандидатску листу коалиције за додјелу компензационих мандата за Народну скупштину РС; да Б. Б. у вријеме одржавања општих избора није био члан странке, односно политичке организације која се регистровала за учешће на општим изборима, што није ни спорно; да је у овом поступку спорно да ли због смрти народног посланика А. Ф., доласком лица са компензационим мандатом, право на исплату средстава за

тог посланика, односно освојени мандат сада треба умјесто политичке странке чији је кандидат био преминули, прећи на политичку организацију која је предложила посланика који долази на мјесто преминулог; да је народни посланик А. Ф. којим је првобитно додијељен мандат у Народној скупштини РС такође био предложен испред коалиције као кандидат политичке организације НДП Д. Ч.; да је због смрти овог лица на сједници Централне изборне комисије која је одржана 04.01.2021. године утврђен престанак његовог мандата и додијељен мандат Б. Б.; да подјела мандата унутар коалиције није пријављена нити приликом пријаве за учешће на изборима 2018. године, нити је било којим каснијим актом било која учесница коалиције обавијестила Народну скупштину или Министарство управе и локалне самоуправе испред које политичке странке, чланице коалиције, је предложен који кандидат све до подношења захтјева за додјелу финансијских средстава који је упутио тужилац 05.02.2021. године; да је донесена одлука којом су овјерене кандидатске листе и кандидати за наведену коалицију за изборе 2018. године и да се у тој одлуци Б. Б. налази као четврти кандидат за Народну скупштину РС испред наведене коалиције, што значи да је и његово касније именовање за посланика Народне скупштине РС извршено управо на основу ове одлуке, односно чињенице да је као кандидат предложен од стране ове коалиције; да је Б. Б. предложен испред коалиције, а у самом изборном процесу није евидентирано испред које политичке организације-чланице коалиције је он пријављен.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд закључује да средства по основу овјерених мандата треба да буду исплаћена коалицији која је Централној изборној комисији пријавила кандидате испред коалиције за учешће на изборима; да сходно одредбама Законом о политичким организацијама („Сл. гласник РС“, број 15/96, 17/02) ни тужилац ни тужени Народни демократски покрет осим закљученог споразума о заједничком учешћу на изборима 2018. године нису оформили никакав облик коалиције нити заједничког дјеловања, али су на изборима учествовали као коалиција и са једном јединственом листом кандидата. Првостепени суд цијени да је Б. Б. за Партија Слобода потписао наведени споразум, али та партија није учествовала на општим изборима 2018. године и није остварила право да по основу освојеног мандата директно остварује право на накнаду по том основу. Суд закључује да је тужена Република Српска у цијелости извршила своју законску обавезу када је према броју освојених мандата, а у складу са одредбама чланова 2. и 5. Закона о финансирању политичких странака из буџета републике, града и општине („Сл. гласник РС“, 65/08), вршила исплату средстава на рачун чланица коалиције "НДП Д. Ч.-НС-СНС-Слобода" која је према резултатима избора првобитно имала четири мандата, а да промјена посланика није утицала на поступање тужене у исплати.

Првостепени суд закључује да су сва четири мандата освојена од стране коалиције "НДП Д. Ч.-НС-СНС-Слобода", а да је подјелу средстава која чланицама коалиције припадају на основу освојених мандата требало вршити на основу договора који су чланице коалиције постигле приликом заједничког дјеловања, те да је питање расподјеле средстава између чланица коалиције морало бити ријешено споразумом између чланова коалиције. Партија Слобода није тражила накнаду средстава по основу освојеног мандата за члана своје странке Б. Б., а чињеница да је исти предложен од стране тужиоца не значи да

му припадају средства за освојени мандат, јер то не произилази нити из закона нити из споразума, јер предложени кандидат Б. Б. није предложен од стране тужиоца самостално нити је на изборима настукао самостално већ у оквиру коалиције.

Првостепени суд цијени да је тужена Република Српска у свему поступала у складу са одредбама чланова 2. и 5. Закона о финансирању политичких странака из буџета републике, града и општине, те у складу са одредбама Изборног закона Републике Српске („Сл. гласник РС“, број 34/02, 35/2003, 24/04, 101/04, 19/05, 24/12, 94/12, 109/12, 45/18 и 18/20) и Изборног закона БиХ („Сл. гласник БиХ“ 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 и 31/16), те како нема ни једне одредбе закона нити споразума на основу које би се средства могла досудити тужиоцу, као чланици коалиције која је само предложила кандидата, првостепени суд је у складу са наведеним законским одредбама одлучио као у изреци побијане пресуде.

Жалбеним наводима тужилац оспорава правилност и законитост донесене пресуде и истиче: да првостепени суд у својој пресуди није утврдио да се потписани споразум између странака није извршавао онако како је било договорено у члану 10. тог споразума; да је непоступање Партије Слобода према потписаним споразумима и немогућност пријаве СНС на изборима, довело до тога да су потписани споразуми прећутно измијењени и да су пријаву за учешће на изборима послала три политичка субјекта од којих су само НС и НДП били потписници споразума од 01.06.2018. године; да се због прећутне промјене потписаних споразума више и не може примијенити члан 10. Споразума од 01.06.2018. године, јер су од свих потписника споразума, само НС и НДП пријављени за изборе, па самим тим и члан 10. Споразума онако како је наведено губи свој смисао у новонасталим околностима, а коју чињеницу првостепени суд није уважио; да првостепени суд није правилно примијенио ни одредбе Закона о финансирању политичких партија из буџета републике, градова и општина, нити Изборни закон БиХ ни Изборни закон РС; да Партија Слобода, а што произлази из одредбе члана 4.1. Изборног закона БиХ није могла учествовати на изборима нити је могла остварити право која су јој дата изборним законом; да је током поступка тужилац истицао примјер Н. С., што првостепени суд није ни цијенио; да суд погрешно цијени да средства не припадају политичкој партији која је предложила кандидате за изборе, јер то не произилази из Закона о финансирању политичких партија, а што потврђује и досадашња пракса према којој су средства из буџета исплаћивана политичкој странци која је предложила кандидата (примјер Н. С. на општим изборима 2018.); да уколико слиједимо закључке првостепеног суда може се закључити да се друготужени неосновано обогатио на рачун првотуженог, јер је примао уплате новчаних средстава по основу освојених мандата за народног посланика којег није кандидовао за изборе, нити је исти члан његове политичке партије; да суд није цијенио да првотужена никада није донијела управни акт којим се одлучује о захтјеву тужиоца за исплату средстава по основу освојеног мандата, већ је тужиоцу доставила обавјештење које није управни акт.

Испитујући побијану пресуду у границама жалбених разлога, те по службеној дужности у складу са одредбом члана 221. ЗПП одлучено је као у изреци из слиједећих разлога:

Првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно примијенио и материјално право.

Из образложења првостепене пресуде произилази да је тај суд цијенио све проведене доказе, појединачно и у њиховој међусобној вези, као што то прописује одредба члана 8. ЗПП, због чега не стоји жалбени навод тужиоца да је тај суд починио повреду поменуте одредбе ЗПП.

За доношење правилне и законите одлуке у овом предмету мјеродавни су Закон о финансирању политичких партија из буџета републике, градова и општина, Закон о финансирању политичких странака на нивоу Босне и Херцеговине Изборни закон Републике Српске и Изборни закон Босне и Херцеговине.

Законом о финансирању политичких странака из буџета Републике, града и општине уређују се услови, висина и начин обезбјеђења и располагања финансијских средстава из буџета РС, буџета града и општине за финансирање редовног рада и покриће дијела трошкова изборне кампање политичких странака, коалиција независних посланика и одборника и рада посланичких, делегатских односно одборничких клубова и група (члан 1.); право на финансијска средства у складу са овим законом остварују: а) политичке странке и коалиције које имају посланике или одборнике у скупштини (члан 2. став 1. тачка а); финансијска средства за финансирање трошкова из члана 3. овог Закона у дјелокругу Републике обезбјеђује се у буџету Републике, а у дјелокругу јединица локалне самоуправе у њиховим буџетима (члан 4.).

Законом о финансирању политичких странака из буџета Републике, града и општине је прописао услове под којима политичке странке и коалиције имају право на финансијска средства из буџета Републике, града или општине, као и на који начин се та средства обезбјеђују и распоређују.

Према члану 5. Законом о финансирању политичких странака из буџета Републике, града и општине, буџетом се обезбјеђују финансијска средства за намјене утврђене чланом 3. тачка а) овог закона у износу од не мање од 0,2 % укупних буџетских прихода из претходне године (став 1.); средства из става 1. овог члана распоређује се на следећи начин: а) 20 % распоређује се у једнаким износима политичким странкама и коалицијама које имају посланике, односно одборнике у скупштини и независним посланицима, односно одборницима, б) 80 % распоређује се сразмјерно броју освојених мандата које политичка странка, коалиција не зависни посланик односно одборник има у скупштини (став 2.).

Према одредби члана 35. став 2. Изборног Закона РС дио средстава за покриће трошкова изборне кампање за избор посланика односно одборника обезбјеђује се у буџету Републике, односно општине, а расподјела средстава из става 2. овог члана врши се тако да се обезбједе: једна трећина средстава странкама које имају посланике, односно одборнике у скупштинама и то од тога 50 % средстава се распоређује у једнаким износима свим странкама, а у остатак средстава

сразмјерно броју посланичких односно одборничких мандата, а једна трећина средстава политичким странкама које освоје посланичке односно одборничке мандате, сразмјерно броју освојених мандата у Народној скупштини односно општинској скупштини.

Изборни закон БиХ такође дефинише појам компензацијских мандата те начин пријаве коалиције. Истим Законом је у члану 4. тачка 13. предвиђено да коалиција има статус политичке странке у изборном процесу од дана овјере за учешће на изборима до дана овјере изборних резултата. Овим Законом дефинишу се начини пријаве политичких странака, коалиција и независних кандидата и заиста нема ограничења у смислу да кандидат једне политичке партије мора бити члан те партије.

Није спорно да је тужилац закључио споразум о сарадњи Напредне српске-НС, Српске напредне странке и Партије Слобода дана 13.04.2018. године, а као потписници за тужиоца је наведен А. Ч., за Српску напредну странку Х. Ј. М. и за Партију Слобода Б. Б.. Наведеним споразумом договорена је будућа политичка сарадња и јединствен наступ у будућим политичким наступима на свим нивоима, те је у самом споразуму наведено да ће на општим изборима 2018. године наступити заједно, у оквиру заједничких листа, према и са другим политичким субјектима. Договорено је да ће у даљим политичким наступима користити скраћенице, и то СНС, НС и ријеч Слобода. Споразумом је дефинисано да потписнице задржавају регистрациони статус и субјективитет, а да због спорног уписа лица овлаштеног за заступање СНС-а, кандидати СНС-а изађу на изборе на листама НС-а и Слободе, док положај кандидата Партије Слобода у овом тренутку није тако дефинисан.

Дана 01.06.2018. године тужилац је закључио са истим политичким организацијама и споразум о заједничком учешћу на изборима 2018. године, којим су дефинисали заједнички наступ на општим изборима 2018. године у оквиру коалиције "Савез за промјене". Овим споразумом дефинисано је да ће НДП са ове три политичке организације као партнерима, регистровати учешће као коалиција са јединственом листом кандидата, и то тако да је чланом 5 Споразума дефинисано за које изборне јединице кандидате даје НДП, а за које партнери, тако да је начелно у свим изборним јединицама договорено правило да НДП даје двије, а партнери 1/3 кандидата. Овај споразум од 01.06.2018. године потписали су Д. Ч. за Народни демократски покрет (НДП), Х. Ј. М. за Српску напредну странку (СНС), Г. Ђ. за Напредну Српску (НС) и Б. Б. за Партију Слобода.

Првостепени суд је утврдио, а што није ни било спорно међу странкама да Партија Слобода није овјерила своје учешће на општим изборима 2018. године, а што је потврђено и одлуком Централне изборне комисије од 07.06.2018. године.

Пријаву за опште изборе 2018. године поднијела је коалиција "НДП Д. Ч.-НС-СНС-Слобода" за ентитетски ниво Народна скупштина РС, а чланови коалиције су три политичке организације и то Народни демократски покрет (НДП), НС (Странка напредне Српске) и Напредна Српска (у приједлогу овјерених

коалиција за опће изворе 2018. године, ова коалиција се налазила под редним бројем 12).

Није спорно да је Централна изборна комисија својом одлуком од 16.08.2018. године овјерила кандидатске листе и кандидате политичког субјекта "НДП Д. Ч.-НС-СНС-Слобода" за додјелу компензацијских мандата за опште изборе 2018. године, гдје је на четвртм мјесту за Народну скупштину РС наведен Б. Б..

На основу свих проведених материјалних доказа, те на основу исказа саслушаних свједока и законског заступника тужиоца, првостепени суд је извео правилан закључак да је на основу претходно закљученог споразума о сарадњи са Партијом Слобода, те на основу закљученог споразума о заједничком учешћу на изборима 2018. године, као свог кандидата тужилац предложио Б. Б. на кандидатску листу коалиције за додјелу компензационих мандата за Народну скупштину РС.

Стога су неосновани жалбени наводи тужиоца да првостепени суд није утврдио да ли су се напријед наведени споразуми закључени између наведених странака извршавали онако како су договорени, нити ти жалбени наводи имају утицаја на правилност и законитост побијане одлуке, јер тужилац и тужени Народни демократски покрет, осим закљученог споразума о заједничком учешћу на изборима 2018. године, нису сачинили никакав други облик коалиције нити заједничког дјеловања, осим што су на изборима учествовали као коалиција и са једном јединственом листом кандидата.

У току поступка није ни било спорно да је Б. Б., који је био слиједећи са листе који мијења преминулог А. Ф. и који је предложен од стране НС био потписник споразума за Партију Слобода, која није регистровала учешће у општим изборима 2018. године, па самим тим није ни остварила право да по основу освојеног мандата директно оствари право на накнаду по том основу, нити је Партија Слобода подносила захтјев за додјелу средстава.

Супротно жалбеним наводима, првостепени суд је правилно примијенио и одредбе Изборног закона БиХ када је утврдио да је тужена Република Српска у цијелости извршила своју законску обавезу када је према броју освојених мандата и према резултатима избора коалиције "НДП Д. Ч.-НС-СНС-Слобода" вршила исплату средстава на рачун коалиције. Првобитно је коалиција имала четири мандата, па и по мишљењу овог суда промјена кандидата (ступање на мјесто посланика који је преминуо другог кандидата који је такође предложен од стране исте коалиције), није имало никаквог утицаја на поступање тужене Републике Српске код исплате средстава према броју освојених мандата, јер није дошло до промјене броја освојених мандата.

Закон о финансирању политичких странака из буџета републике, града и општине није дефинисао да право на исплату финансијских средстава има политичка странка која је као чланица коалиције само предложила лице које је именовано за посланика, јер је чланом 2. наведеног закона прописано да право на финансијска средства остварују политичке странке и коалиције које имају посланике или одборнике у скупштини, као и регистроване коалиције са потврђеном јединственом листом кандидата.

И у односу на туженог Народни демократски покрет правилно су примијењене законске одредбе и неосновано се указује на погрешну примјену Изборног закона Републике Српске и Изборног закона БиХ.

Правилно првостепени суд наводи да се питање расподјеле средстава између чланица коалиције једино могло ријешити споразумом између чланова коалиције, те да је једини договор о начину расподјеле средстава предвиђен у члану 10. Споразум о заједничком учешћу на изборима 2018. године. Према том договору, средстава за финансирање политичких странака из буџета уплаћују се на рачун свакој од странака чији су чланови изабрани за народне посланике, пропорционално броју освојених мандата сваке од странака.

Неспорно је да Партија Слобода није тражила накнаду средстава по основу освојеног мандата за члана Б. Б., јер иста није ни регистровала своје учешће на изборима, а у закону нигдје није наведен основ за тврдњу тужиоца да средства остварена по основу мандата Б. Б. треба да припадну тужиоцу односно политичкој организацији која га је на својој листи предложила. Б. Б. није члан странке НС нити је у име те странке освојио мандат за посланика у Народној скупштини РС.

Неосновано се у жалби наводи да је тужена Република Српска била у обавези да новчана средства исплати тужиоцу, односно странки која је предложила кандидата Б. Б., код правилног утврђења првостепеног суда да су Централној изборној комисији кандидати пријављени испред коалиције за учествовање на изборима (па тој коалицији припадају средства), да Република Српска односно Министарство управе и локалне самоуправе, нити народна скупштина нису располагали са подацима испред које политичке странке као чланице коалиције, је предложен који кандидат, нити је Република Српска располагала подацима нити актима на који начин се врши исплата средстава између чланова коалиције.

Код чињенице да тужилац нема основа да тражи исплату финансијских средстава, неосновани су наводи тужиоца да се тужени Народни демократски покрет неосновано обогатио на рачун тужиоца.

На другачију одлуку суда немају утицаја наводи тужиоца да првотужена никад није донијела управни акт којим се одлучује по захтјеву тужиоца за исплату средстава по основу освојеног мандата, наводећи да је тужиоцу достављено само Обавјештење.

Правилном примјеном наведених цитираних законских одредби, те споразума коалиционих партнера средства која су остварена по основу мандата Б. Б. могу припасти само политичкој организацији чији је он члан, а не чланице коалиције која га је предложила (тужиоцу). Друготужени је наведена средства примио у име цијеле коалиције и правилно првостепени суд наводи да нема основа да дио тих средстава исплати тужиоцу.

Није спорно да је престанком мандата А. Ф. (који је био члан НДП) и додјелом мандата Б. Б. (члан Партије Слобода) дошло до другачијег пропорционалног

односа освојених мандата између чланица коалиције, али Б. Б. којем је додијељен мандат није члан НС и тужилац ни према закону ни према одредби члана 10. Споразума нема основа да тражи финансијска средства.

Правилно је првостепени суд цијенио налаз и мишљење вјештака финансијске струке у погледу обрачуна висине захтјева тужиоца (која није ни спорна између странака), односно да укупан износ који би тужиоцу од 04.02.2021. до 15.11.2022. године требао припасти по основу једног освојеног мандата износи 128.282,95 КМ, да је тужилац доказао и постојање основа да му се исплати тај износ.

Остали жалбени наводи немају утицаја на правилност и законитост донесене одлуке па их овај суд није посебно ни образлагао.

Дакле, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно примијенио материјално право, при чему нису учињене повреде поступка на које се указује жалбом нити повреде на које овај суд пази по службеној дужности, па је првостепена одлука правилна због разлога које је дао првостепени суд и разлога изнесених у овој пресуди, а жалбени разлози не доводе у питање правилност и законитост првостепене пресуде.

На основу свега изложеног примјеном члана 226. ЗПП донесена је пресуда као у изреци.

Тужилац није успио са жалбом, па је његов захтјев за накнаду трошкова састава жалбе у износу од 1.535,62,00 КМ, одбијен као неоснован (члан 397. став 1. ЗПП).

Предсједник вијећа

Драго Туркеш